

Projektas „Standartizuotų mokinių pasiekimų
vertinimo ir įsivertinimo įrankių bendrojo
lavavimo mokykloms kūrimas, II etapas“

2015

ŠVIETIMO
IR MOKSLO
MINISTERIJA

NACIONALINIS
EGZAMINŲ
CENTRAS

Vardas, Pavardė

Klasė _____

Mokinio kodas

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

STANDARTIZUOTAS TESTAS

SKAITYMAS

8 KLASĖ

Perskaityk tekstą ir atlik užduotis, pateiktas po tekstu.

Tekstas, kurį skaitysi, yra ištrauka iš Kanados vaikų ir jaunimo rašytojo Don Trembath apysakos „Antradienio kavinė“. Ji buvo išrinkta geriausia 1997 metų knyga jaunimui. Knygos veikėjas Harperis Vinslou nėra idealus penkiolikmetis. Jam nesiseka mokykloje, jis nesutaria su tėvais. Už mokykloje sukeltą gaisrą teismas paskiria Harperiui parašyti 2000 žodžių rašinį apie tai, kaip jis žada pakeisti savo gyvenimą.

KAIP AŠ PLANUOJU PAKEISTI SAVO GYVENIMĄ

Harperis Vinslou

Gerbiamieji,

nesu geriausias pasaulyje rašinių kūrėjas, todėl prašau kantrybės. Reikalas tas, kad aš labai nervinuosi, taigi jeigu pamatysite kur netinkamą žodį, – tikriausiai netyčia būsiu spustelėjęs neteisingą klavišą. Nors paprastai rašau be klaidų.

Štai rašinys. Tikiuosi, jums patiks. Aš daug mažčiau, kaip liepėte. Neįsivaizduoju, kaip žmogus galėtų parašyti tokį rašinį nemąstydamas.

Mano mokyklos konsultantė panelė Deivis sakė, kad turiu rašyti savais žodžiais, o ne įmantriomis jos frazėmis, bet, suprantama, aš jas įsidėmėjau. Štai keletas dalykų, kurie, jos manymu, padėtų lengviau pakeisti savo gyvenimą.

Pirma, veiksmingiau bendrauti su savo tėvais ir kitais svarbiais žmonėmis, pavyzdžiui, mokytojais. Pabandžiau su tėčiu ir mama. Puikiai pavyko.

Prieš dvi savaites susiruošėme pasivaikščioti. Parodžiau jiems tą laišką, koks vienišas jaučiuosi. Suveikė. Jie papasakojo man viską, ką išgyveno man gimus. Mama buvo išties užsiėmusi savo parduotuvėje, tėtis atidarė privačią kliniką. Brolis ir sesuo jau buvo paaugę ir ne visada klausydavo – neidavo laiku miegoti, nesiklodavo lovų. Aišku, gal iš to nepavyktų sukurti filmo, bet tai labai tėvus liūdino. Įsivaizduokite mamos savijautą, kai vėl pastojų.

Bet man tai neturėjo didelės reikšmės. Gal turėjo turėti, tačiau neturėjo, todėl pasakiau jiems: „Galvojau, kad šįvakar kalbame apie mane.“

Nuo šio komentaro mama truputį išrasojo, bet kadangi buvome vienas kitam malonūs, nieko nesakė. Tiesiog nusijuokė ir tarė: „Gerai, brangusis, pakalbėkime apie tave.“

Taigi visą likusį laiką šnekėjome apie mane. Tėtis nė sykio nenusižiovavo! Jis netgi įsiterpė: „Tu esi gabus berniukas, ar žinai tai?“ Atsakiau: „Ačiū, tėti. Ir tu labai gabus.“

Jis nekreipia dėmesio, kai taip su juo kalbu. Bent jau tada, kai yra gerai nusiteikęs. Jam tai netgi patinka. Mama pasakė, kad tėtis buvo visažinis savo tėvų šeimoje, taigi aš į jį.

Tą vakarą mes apie daug ką šnekėjome. Pasakiau, jog man labai nepatinka, kad jie samdo repetitorius neišklausę manęs. Mama papriekaištavo: „Kaip mes galime tave išklausti, jeigu visą laiką esi užsidaręs savo kambaryje?“ Atsakiau: „Jūsų niekada nėra namuose, tai kas man belieka?“

Matote, kokius dalykus turėjome išsiaiškinti. Bet panelė Deivis nuramino: „Dabar, kai klausimai atviri, juos bus lengviau aptarti.“

Ji taip pat paklausė, kokių tikslų siekiu. Pasidomėjo tada, kai papasakojau, kad visada norėjau šuns, bet niekada man nebuvo leista jo turėti, nes buvau nepakankamai atsakingas.

Pasakodamas tai buvau labai nusiminęs, todėl, kai atėjau kitą kartą, ji liepė pagalvoti, ką man reikėtų padaryti, kad turėčiau savo šunį. Tada ir iškėlė tą klausimą apie tikslus. Panelė Deivis paaiškino, kad galime pradėti nuo svarbiausio – laiku nueiti į mokyklą.

Keletą savaitių virškinau tą mintį, ir dabar turiu nedidelį sąrašėlį dalykų, kuriuos noriu padaryti. Vienas jų – turėti šunį. Reikia pasikalbėti su mama ir tėčiu, ką turiu padaryti, kad jį gaučiau.

Esu tikras, kad jie lieps plauti indus, valyti šaligatvį ir geriau mokytis, bet aš vis tiek noriu šuns.

Mes taip pat sutarėme vieną dieną per mėnesį paskelbti šeimos diena, nors nežinau, ar tai įmanoma. Tėtis sako, kad dabar yra labai užsiėmęs, – turi pakoreguoti savo grafiką, kad apskritai galėtų pareiti namo. Taigi pradžiai gal teks tenkintis šeimos valanda.

Mokykloje užsiprenumeruosiu laikraštį. Pastaruoju metu daug rašiau ir pastebėjau, kad man tai patinka. Turiu galvoje, esu įpratęs rašyti, tik anksčiau niekam savo darbų nerodydavau. Pradėjęs lankyti rašymo pamokas, suvokiau, kad man tikrai sekasi (bent jau taip sako mano mokytojas). Ir panelė Deivis nuo tada, kai pirmą kartą su ja susitikau, ragino mane mokykloje būti aktyvesniam.

Tai pagrindiniai du dalykai, apie kuriuos su ja šnekėjom, – bendravimas ir tikslai. Visus kitus dalykus, kaip galima pakeisti savo gyvenimą, sužinojau per rašymo pamokas, į kurias mama mane nusiuntė.

Tai Antradienio kavinė. Žmonės ten visai ne tokie, kokių tikėtumeisi. Aišku, ir aš nesitikėjau tokių sutikti. Visi jie mokosi skaityti ir rašyti. Kai kurie protiškai atsilikę.

Suprantu, kokių žodžių iš manęs laukiate: „Dabar žinau, koks dėkingas turėčiau būti, nes tie žmonės atsilikę, o aš ne. Kai kurie iš jų nuskriausti nuo gimimo, o aš ne. Taigi turėčiau liautis skundęsis ir ramiai gyventi.“

Iš dalies tai tiesa, bet panelė Deivis aiškino: nusivylimas, kurį patyriau sukėlęs gaisrą, buvo tikras, vienatvė, kurią jaučiu, yra tikra: liepti sau nustoti verkus ir būti laimingam reikštų nepripažinti vidinio skausmo.

Manau, kad supratau, ką ji turėjo galvoje.

Per vieną susitikimą ji liepė pagalvoti, kodėl man taip sunku su kitais žmonėmis ir taip paprasta su tais, kurie lanko rašymo pamokas.

Iš pradžių nežinojau atsakymo, bet neseniai ji man padėjo rasti Del. Nerimavau dėl šio rašinio, ir ji tiksliai pasakė tai, ką norėjau parašyti: „Tiesiog parodyk, kas tu esi. To užteks. Visiems patiks.“ Tada supratau, kad tai buvo pirmas kartas mano gyvenime, kai nesistengiau atsiskirti nuo kitų.

Mokykloje paprastai sėdžiu klasės gale. Su niekuo nekalbu. Kai ką nors reikia daryti poromis, tiesiog sėdžiu ir laukiu, kol kiti susiras partnerius. Aš būsiu su tuo, kuris liko. Mokykloje visada taip elgiuosi. Niekada su niekuo nesusidraugavau.

Bet čia, Kavinėje, visuomet įsikuriu klasės priekyje, nes Del visas dvi valandas vaišina mane kola, nes niekada niekas manęs neklausė, kas aš, kur gyvenu, kas mano tėvai. Jie neteisė manęs ar panašiai. Manau, aš neteisčiau jų. Jie tiesiog pradėjo šnekėti su manimi kaip su žmogum, ir aš jiems atsakinėjau taip pat kaip žmonėms.

Ištis juokinga, bet jau tik ne čia tikėjaisi susirasti draugą. Tačiau tai vienintelė vieta, kur ji suradau.

Šiaip ar taip, per paskutinę pamoką vadovas (jo vardas Džošas) liepė visiems parašyti, kada gyvenime mes jautėmės nelaimingi ar vieniši ir kaip vėl tapom laimingi.

Visi norėjo papasakoti daug istorijų. Klausydamasis jų, pradėjau kažką suvokti. Papasakojau panelei Deivis, ir ji padėjo man išsiaiškinti.

Tai štai.

Galvodavau, kad niekada nesugyvensiu su savo tėvais ir kad niekada nerasiu draugų.

[...]

Tada išklausiau visas šių žmonių istorijas ir pradėjau suvokti, kad gyvenimas keičiasi, ir nuo manęs priklauso, kaip jis man pasikeis.

Tikiuosi, visa tai turi prasmę.

Šiaip ar taip, pasakyti turiu labai daug. Gal net 2000 žodžių, bet nesu visiškai tikras.

Gal tai nėra geriausias rašinys pasaulyje, bet, tikiuosi, visai neblogas.

KLAUSIMAI IR UŽDUOTYS

1.1 Kas nusakoma teksto pavadinimu?

- (A) Pagrindinė mintis
- (B) Problema
- (C) Tema
- (D) Pagrindinis veikėjas

1.2 Kas pasakoja šią istoriją?

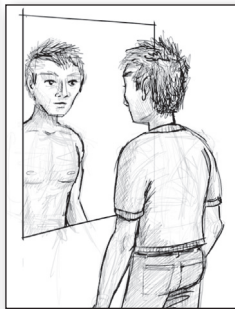
1.3 Kas yra Harperio rašinio adresatas?

- (A) Tėvai
- (B) Skaitytojai
- (C) Teismas
- (D) *Antradienio kavinės* lankytojai

1.4 Kaip pasikeitė Harperio požiūris į save? Atsakymą argumentuok.

Anksčiau jis manė _____

Argumentas: _____

Dabar jis mano _____

Argumentas: _____

1.5 Įvardyk du dalykus, kurie, anot panelės Deivis, galėtų padėti pakeisti Harperio gyvenimą.

1. _____

2. _____

1.6 Dėl kurių dviejų priežasčių kyla problemų Harperio šeimoje?

Šeimoje kyla problemų, nes:

1. _____

2. _____

1.7 Kokia tėvų nuomonė apie Harperį? Įrodyk tai citata.

Tėvai mano, kad Harperis yra _____

Citata: _____

1.8 Sudaryk Harperio išsikeltų tikslų sąrašą.

Harperio tikslų sąrašas

1. _____
2. _____
3. _____

1.9 Antradienio kavinė – tai vieta, kur susirenkama...

- Ⓐ išgerti kavos.
- Ⓑ išgerti kolos.
- Ⓒ mokytis rašyti.
- Ⓓ susirasti draugų.

1.10 Savais žodžiais paaiškink, kaip supranti teiginį: „[...] liepti sau nustoti verkus ir būti laimingam reikštų nepripažinti vidinio skausmo.“

1.11 Harperis mokykloje ir Antradienio kavinėje jaučiasi ir elgiasi skirtingai. Nurodyk po du esminius skirtumus.

Mokykloje Harperis: 1. _____

2. _____

Kavinėje Harperis: 1. _____

2. _____

1.12 Kas, pasak Del, padeda bendrauti su kitais žmonėmis?

1.13 Pacituok, ką svarbaus Harperiui padėjo suprasti istorijos, išgirstos Antradienio kavinėje?

1.14 Susivokti ir keisti savo gyvenimą Harperiui padeda...

- (A) tėvai ir mokytojai.
- (B) tėvai, mokytojai ir panelė Deivis.
- (C) tėvai, panelė Deivis ir Antradienio kavinės lankytojai.
- (D) tik tėvai.

1.15 Apibūdinamas savo apmąstymus, pasakotojas vartoja posakį „virškinau tą mintį“. Kokia tai meninė priemonė?

- (A) Epitetas
- (B) Palyginimas
- (C) Frazeologizmas
- (D) Deminutyvas

1.16 Harperis – saviironiškas vaikas. Išrašyk tą įrodančią citatą.

Perskaityk tekstą ir atlik užduotis, pateiktas po tekstu.

„SLAM“

„Slam“ poezija pasaulyje populiari jau daugelį metų, ne išimtis ir Lietuva, kur ši Jungtinėse Amerikos Valstijose gimusi poezijos sakymo forma pamažu tampa vis populiareesnė. Ją populiarinti padeda jau keletą mėnesių vykstantys „Slam“ poezijos vakarai. Anglų kalbos žodis „slam“ turi keletą reikšmių – trenkimas, trankymas; šnekamojoje kalboje – griežta kritika. Tačiau „Slam“ poezijoje svarbiausia ne kritika ar nusistovėjusių normų laužymas, o tai, kad ji visuomet skaitoma gyvai.

Viskas prasidėjo 8-ojo dešimtmečio viduryje, kai amerikietis Markas Smitas metė darbą statybose ir draugo bare pradėjo organizuoti poezijos vakarus. Kaip jis pats sako: „Norėjau sukurti mažytį pasipriešinimą televizijai, kuri skatina žiūrovų pasyvumą ir atima teisę rinktis“.

Poezijos skaitymuose viskas vyko priešingai nei televizijoje: savo tekstus skaityti galėjo kiekvienas norintis. Žiūrovai turėjo teisę nepatikusį nušvilpti, o nusipelnusį pasveikinti plojimais. Galiausiai viskas pavirto reiškiniu, pavadintu „Slam“ poezijos varžybos. Pamažu pradėjo formuotis naujas poezijos lydinys, sudarytas iš dviejų pagrindinių dalių – teksto ir scenos meno. Tekstui nebuvo jokių stiliaus ar žanro apribojimų: jis galėjo būti tragiškas, komiškas, rimuotas, pilnas žargonu arba tik žodžių žaismas. Scenos menas – tai viskas, kas atliekama ant scenos: oratorystės menas, vaidyba, dainavimas, pantomima, imitacijos, parodijos.

Devyniasdešimtais metais JAV įvyko pirmasis nacionalinis „Slam“ poezijos turnyras. Po trejų metų Suomijoje buvo suorganizuotos pirmosios šios poezijos varžybos Europoje. Labai greitai „Slam“ poezija tapo kultūrinu judėjimu, kurio tikslas buvo ne kurti žvaigždes ir jas garbinti, o skatinti žmones dalytis savo kūryba su kitais.

Varžybose poetams buvo ir tebėra keliami trys pagrindiniai reikalavimai:

1. Skaityti tik savo darbus.
2. Nenaudoti jokių specialių kostiumų, makiažo ar dekoracijų.
3. Vieno skaitymo trukmė negali viršyti trijų minučių.

Poetų pasirodymus vertina penkių narių komisija, sudaryta iš atsitiktinai parinktų žiūrovų. Varžybos vyksta trimis etapais. Pirmajame dalyvauja visi užsiregistravę poetai, antrajame lieka septyni, o trečiajame keturi, surinkę daugiausia teisėjų balų. Po trečiojo etapo žiūrovų plojimų garsumu išrenkamas geriausiai tą vakarą pasirodęs poetas. Tradiciškai Jungtinėse Amerikos Valstijose nugalėtojas gauna penkių dolerių banknotą. Tai simbolis, parodantis, jog svarbiausia ne laimėti, o smagiai praleisti vakarą.

Pirmosios oficialios „Slam“ poezijos varžybos Lietuvoje įvyko 2008 m. Mokytojų namų kiemelyje. Vėliau suorganizuoti dar keli šios poezijos skaitymai. Apie juos informacijos turėjo nedaug kas, dalyvaudavo jau žinomi poetai. Vėliau pradėtos rengti tęstinės „Slam“ poezijos varžybos. Renginio tikslas – supažindinti žmones su kitokia poezija, skatinti juos kurti ir dalytis savo kūryba su kitais; parodyti, jog klausytis žmogaus, skaitančio savo kūrinį, gali būti lygiai taip pat malonu ir įdomu, kaip ir klausytis mėgstamos grupės koncerto.

Parengta pagal interneto svetainės „Laikas.lt“ medžiagą

KLAUSIMAI IR UŽDUOTYS

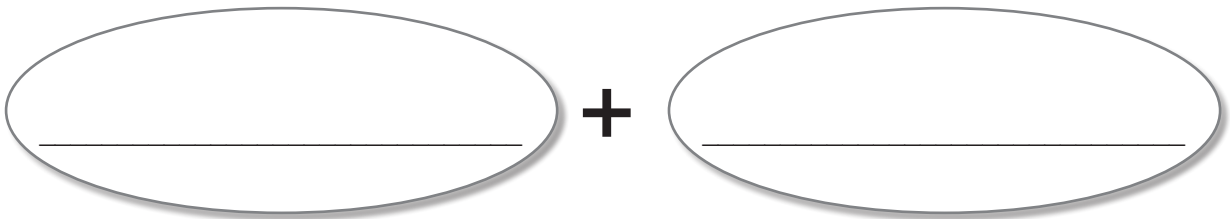
2.1 Kas paskatino „Slam“ poezijos atsiradimą?

●

2.2 Koks yra pats svarbiausias „Slam“ poezijos bruožas?

●

2.3 Iš kokių dviejų dalių susideda „Slam“ poezija?

● ●

2.4 Kas gali skaityti poeziją varžybose?

- (A) Tik aktoriai.
- (B) Tik poetai.
- (C) Tik kritikai.
- (D) Visi norintys.

●

2.5

Kas rodo, kad „Slam“ poezijos varžybose svarbiau pasidalyti savo kūryba su kitais ir smagiai praleisti laiką negu laimėti? Įvardyk 3 dalykus.

1. _____

2. _____

3. _____

2.6

Kaip vertini „Slam“ poezijos reiškinių atsiradimą Lietuvoje? Paaiškink, kodėl taip manai.

§
8